

פרנק שרגא

זכרונות חיים

בשנים - 1921 - 1936

מספרי קלטות: 6Z

הוקלט בשנת:

ראיון ע"י:

שולמית קוגלמן

עריכה ע"י:

אנוה אדוריאן

שרגא פרנק

אני שרגא פרנק. בין המכירים שלי לא יודעים מי זה "שרגא", כי מכירים אותי בתור פאול פרנק. היום ה-5.12.1986 ובעוד מספר חודשים ימלאו 44 שנים שאני במעין צבי.

השורשים שלי במשפחה דתית מסורתית בקהילה קטנה בדרום גרמניה. כל ילדותי היתה מושפעת מאנטישמיות גדולה ששררה שם באותה תקופה - היה גירוש כל הילדים היהודיים מבתי הספר, חרם על המסחר עם היהודים ובעקבות זה כמובן צמצום אפשרות פרנסה. אבל הגרוע מכל היתה המלחמה הפסיכולוגית נגד היהודים, השמצות ושקרים על כל מיני פשעים. הרי האשימו את היהודים שוב בסיפורים על עלילת דם, בהם סבי ז"ל היה בין המעורבים. בשנת 1934, חודש ימים לפני חג הפסח, נרצח ילד נוצרי ומאחר שלא מצאו את הרוצחים האשימו את היהודים בביצוע הרצח "Ritualmord", רצח לצרכי דת. נאסרו 6 גברים יהודים וביניהם בעל בית חרושת למצות וההאשמה היתה רצח, על שמוש בדמו של ילד נוצרי לאפיית מצות. גם סבי ז"ל היה מעורב בזה.

ב 1934 כל האנשים האלה הוחזקו זמן ממושך במאסר בלי משפט. סבי ז"ל הוחזק מעל לשנה בבית הכלא, אבל לא רק המשטרה לא התערבה אלא גם הגסטפו לא התערבה. הם ערכו חיפוש בבית החרושת למצות וכמובן מצאו עקבות של דם יבש. גם הפועלים הנוצרים שעבדו בבית החרושת העידו, שראו כיצד הכניסו דלי עם דם למפעל. מובן שמשפט אף פעם לא התקיים רק חקירות ומאסרים ושוב חקירות עד 1937 ואז נתנו לכולם להבין שמוטב שיעזבו את המקום, כי המשטרה כבר לא יכולה להיות אחראית לשלומם. עד כאן הסיפור על עלילת הדם.

כל משפחתי עזבה את דרום גרמניה. משפחתי עברה להמבורג ושם קיבלו על עצמם את הניהול של בית הנוער להבראה של הקהילה היהודית בהמבורג, קראו למקום הזה Wilhelminhohe. החל משנת 1940 התרכזו בבית הנוער הזה ילדים שהוריהם גורשו וכבר לא היה להם בית.

סיפר לי אחד הניצולים שהיה השוער בבית הנוער של הורי, ששאל את אבי למה הם לא עוזבים את גרמניה, אז אבי ענה: "איך אני יכול לעזוב את כל הילדים לבדם - בלי ניהול ובלי אבא, לכן אני נשאר שם". עד שהגיע גם תורם. ב-19 ליולי 1942 גורשו הורי יחד עם כל הילדים שעדיין נותרו שם בבית הנוער הזה - לטרזיינשטט. ב-1944 נשלחו מטרזיינשטט לאושוויץ, ושם ניספו. את אחותי רות הם עוד הצליחו לשלוח בשנת 1939 לאנגליה. אני בעצמי עליתי

ב-1938 במסגרת עלית הנוער והגעתי לבית הספר החקלאי במקוה ישראל. שם למדתי שנתיים. בתום שנתיים הקמנו במקוה ישראל גרעין התישבותי על מנת להקים קיבוץ חדש. היינו פלוגת עבודה בחולות על יד נתניה, כמובן במחנה אוהלים, עבדנו בפרדסים ובמחנות צבא של הבריטים, גם כנוטרים. הגרעין הזה של בוגרי מקוה ישראל יסד את קבוצת סעד של היום.

ב 1942 נפרדתי מהגרעין וכעבור כמה חודשים הצטרפתי לקבוצת מעין צבי. אז לא קראו לזה מעין-צבי אלא רק מעין. הקליטה במעין היתה בשבילי, כמו להרבה חברים קשה מאוד, אבל בסופו של דבר נקלטתי. הכרתי את אשתי צפורה והתחתנו והקמנו משפחה. (תמונה): אלה כל 10 הנכדים של היום ואלה המשפחות הצעירות, 3 המשפחות הצעירות. משפחתי בשדה בוקר, אלי ורותי עם 4 הילדים שלהם וישנה תמונה משותפת עם סבתא וסבא. זהו הרכוש היקר שלי - 10 נכדים ביחד עם כל המשפחה. במעין צבי נמצאים בתיה ודני עם 4 ילדים, סיוון, רועי, אלה ויוני. הבן שלי, איתן עם אשתו יהודית והבנים, אדם ויואל נמצאים במושב "הבוניס".

ברצוני עכשיו לקפוץ 45 שנים קדימה ולספר על מפגש כיתת בית הספר, בו למדתי עד שגורשתי משם. בשנת 1981 הוזמנו, צפורה ואני ע"י העירייה בהמבורג למפגש בבית הספר שם לכבוד יום הולדת ה-60 של הכיתה. היה לנו קשה להחליט אם לנסוע או לא לנסוע, אחרי הרבה התלבטויות החלטנו לנסוע ולהפתעתינו מצאנו שם גרמניה אחרת עם הרבה רצון טוב ועם נסיון למצוא שוב קשר והתקרבות. המפגש היה מאוד מאוד מעניין ומאוד מאוד מרגש, ואני רוצה להראות לכם קטע מהעתונות, בו כתבו על המפגש הזה.

שולמית: האם אתה היית היהודי היחידי שם?

שרגא: כן הייתי היהודי היחידי והם היו מאוד מעוניינים לפגוש אותי. בעתונות הופיעה כותרת בגרמנית: "מהקבוץ אל עיר המולדת". אתם רואים בתמונה שמופיע השם הנס פרנק שראה אחרי 43 שנה שוב את החברים שלו, אלה שלמדו ביחד איתו. אחר כך יש קטע נוסף: "להושיט את הידיים להתפייסות", ובהדגשה "ביקור מישראל". אחר כך מופיע קטע ושם נכתב על ההתרגשות ששררה כשביקרנו בבית הקברות היהודי, גם כתבו על הדמעות שמחו. המפגש היה מאוד מאוד מרגש ואני גם ביקרתי בבית בו נולדתי ואיפא שגרנו. אבל המרגש ביותר היה הביקור בבית הקברות הנוצרי על מנת לזכור את כל התלמידים של הכיתה שנפלו בזמן המלחמה. אני עמדתי על כך שנערוך גם ביקור בבית הקברות היהודי ובסופו של דבר הם הסכימו וכולנו הלכנו ביחד לבית הקברות היהודי, ערכנו שם אזכרה, הנחנו פרחים ואני אמרתי מספר מילים.